

УДК 343.98

Ілля Олександрович Коваленко,

*аспірант кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

Микола Миколайович Єфімов,

*кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри
криміналістики, судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*

До питання протидії шахрайству у сфері використання банківських електронних платежів

З настанням XXI століття, яке сміливо можна назвати «комп'ютерним», особливістю якого став розвиток інформаційних технологій (ІТ), з'явилися нові форми злочинності. Ці форми пов'язані зі сферою високих технологій, коли самі комп'ютери, апаратне забезпечення і шкідливі програми виступають в якості засобу злочину. Такі кримінальні правопорушення в сучасній термінології називаються кіберзлочинами.

Темпи зростання кіберзлочинності почали набирати свої оберти, коли ІТ почали впроваджуватись практично в усі сфери діяльності людини та суспільства у всіх країнах світу, коли активно почали використовувати всесвітню мережу Інтернет. Такі злочини дійшли також і до банківського сектору, в якому головною проблемою стало вчинення шахрайства в сфері використання банківських електронних платежів. Кожного дня в Україні та всьому світі вчиняються десятки тисяч таких кримінальних правопорушень, і їх кількість, на превеликий жаль, тільки зростає.

Ми погоджуємося з науковцями, які зазначають, що протидія злочинності – це безперервний процес, у межах якого одночасно й паралельно здійснюються загальносоціальні та спеціальні заходи, що спрямовані на виявлення й розкриття злочинів [6, с. 288]. В той же час, інші автори, визначають її як особливий комплексний, багаторівневий об'єкт соціального управління, який складає різноманітна за формами діяльність відповідних суб'єктів (державних, недержавних органів, установ, громадських формувань та окремих громадян), які взаємодіють у вигляді системи різнорідних заходів, спрямованих на пошук шляхів, засобів та

інших можливостей ефективного впливу на злочинність з метою зниження інтенсивності процесів детермінізації злочинності на усіх рівнях, нейтралізації дії її причин та умов для обмеження кількості злочинних проявів до соціально толерантного рівня [1, с. 176]. Як бачимо, протидія злочинності у цілому широке поняття, яке вимагає конкретного підходу в залежності від досліджуваного кримінального правопорушення.

Відповідно до звіту «Norton Reports 2017» збиток таких злочинів у всьому світі склав 172 млрд. доларів США, а кількість потерпілих від шахрайських операцій становить 978 мільйонів користувачів. В 2018 році сума збитків в 4 рази та складає майже 800 млрд. доларів США [3].

Велике значення для протидії кіберзлочинам, до яких належать шахрайство в сфері банківських електронних платежів, має прийняття державою відповідних нормативно-правових актів, таких як: Указ президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України» від 27 січня 2016 року «Про Стратегію кібербезпеки України» [7], Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» [4], та заснування відповідного правоохоронного органу Департаменту кіберполіції Національної поліції України [2].

Щодо міжнародного співробітництва, то в 2017 році Україна ратифікувала міжнародну угоду з Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво [6]. Метою даної угоди було встановлення відносин між Україною та Європолом щодо запобігання і боротьби з організованою злочинністю, в тому числі кіберзлочинністю, зокрема шляхом обміну інформацією між підписантами.

Підводячи висновки, зазначаємо, що кіберзлочини, як один з видів шахрайства в сфері банківських електронних платежів, є глобальною проблемою всього світу XXI століття. Протидія таким злочинам є доволі складною, це обумовлено відсутністю єдиної судової та слідчої практики по даним категоріям кримінальних проваджень, а також нестачею висококваліфікованих фахівців в системі слідства, як в області ІТ, а також слідчих, які спеціалізуються в розслідуванні таких злочинів.

Список бібліографічних посилань

1. Кримінологія. Загальна частина : навч. посіб. / А. Б. Блага, І. Г. Богатирьов, Л. М. Давиденко та ін. ; за заг. ред. О. М. Бандурки. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2011. 240 с.
2. Кіберполіція України : офіц. сайт. URL: <https://cyberpolice.gov.ua/> (дата звернення: 28.10.2019).

3. Norton by Symantec : офіц. сайт. URL: <https://us.norton.com/cyber-security-insights-2017> (дата звернення: 28.10.2019).
4. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України від 08.07.2018 № 2469-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19> (дата звернення: 28.10.2019)
5. Севрук В. Протидія Національної поліції України злочинам, що вчиняються організованими групами та злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі. *Підприємство, господарство і право*. 2017. № 2. С. 288–293.
6. Угода між Україною та Європейським поліцейським офісом про оперативне та стратегічне співробітництво : від 14.12.2016 // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-16 (дата звернення: 28.10.2019).
7. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 17 січня 2016 року «Про Стратегію кібербезпеки України» : Указ Президента України від 15.03.2016 № 96/2016 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/96/2016> (дата звернення: 28.10.2019).

Одержано 30.10.2019